

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

דף מידע מס' 21
ניסן תשפ"ה
אפריל 2025

והפעם בדף המידע

1. ברכה לחג יו"ר אריאל שגיא
2. חזון האגודה מבט לעתיד
3. הערכות לבצורת איתן שדה מנכ"ל
4. תיקון לחוק המים
5. פעולות חירום לאור הבצורת ציון כהן – מהנדס האגודה
6. המלצות – איך שורדים בעונה ללא מים שמעון אנטמן מנהל מו"פ ענף הפירות מועצת הצמחים
7. מילים טובות של עשיה
8. על פועלו של יאיר גולן
8. פינה של טבע – גלעד פלאי
9. פרידה ותודה – מיכל שורץ

מי גולן "שוטף"

עדכונים וחדשות שנהיה בעניינים

ארץ, ארץ, ארץ
ארץ תכול אין עב
והשמש לה כדבש וחלב
ארץ בה נולדנו
ארץ בה נחיה
ונשב בה, יהיה מה שיהיה
(שייקה פייקוב)

חקלאים יקרים, אנשי הגולן, עובדי אגודת המים מי גולן ולמשפחות. לקראת הפסח הקרב, חג שיש בו חום משפחתי, חיזוק לעצמאות היחידים ועידוד לחירות לאומית. תקווה וברכה לכולנו בשנה מאתגרת של בצורת. לכם, שעמלים ומייצרים את מקור השפע והברכה לכולנו. מלמדים אותנו על כוחה של התמדה, אמונה ועשייה, ברכה וכוחות גם בזמנים קשים.

"הזורעים בדימעה ברינה יקצורו" הוא פסוק קטן עם אמירה גדולה. אמונה זו, שהזריעה בעמל ובדמעות תביא ברכה ותנובה, מלווה אתכם כל יום בעבודתכם. כשם שהיציאה מעבדות לחירות שלובה היתה באמונה בעתיד טוב יותר, כך גם היום – לא נתייאש. המקצועיות של חקלאי הגולן, המסירות למפעל הגולני, האהבה למקום ולבית, הם העוגן של כולנו.

חג פסח כשר

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

על חזון האגודה מבט אופטימי לעתיד בימים של התמודדות ואתגר אריאל שגי

למרות האתגר הגדול, אתגר הבצורת, חשוב לראות גם את החזון לטווח הבינוני והארוך.

שני פרויקטים גדולים עומדים בפנינו בתחום פיתוח מים. פרויקט שעבניה – טפליין. ופרויקט מי הדרן. וחזון האנרגיה הירוקה, המשך פיתוח התחום.

חזון מים:

חיבור צפון דרום - קו שעבניה טפליין יוצא לדרך.

פרויקט שיבוצע בשנתיים, בעלות כעשרים ושתיים מלש"ח. כולל קו 24 ותחנת שאיבה לספיקה של 1500 מק"ש. הרמה נדרשת לגובה 305 מטר. מים מהטפליין יזרמו למאגר חושן, כ- 14 ק"מ. תתבצע בחינה של מתקן הידרו אלקטרי ליצירת אנרגיה בין שעבניה וחושן. ההישג לו מצפים: הובלת מים מהכנרת לצפון הגולן כגיבוי לצפון בשנים שחונות. במקביל צריך לבדוק חלופות להגדלת כושר שאיבה מהכנרת.

חיבור גליל צפון גולן - פרויקט שניר - מי הדרן הזורמים לבריכות דגים יועברו לגולן.

הפרויקט כולל: מאגר תחתון בגליל, תחנת שאיבה בהספק 2,000 מק"ש, קו 30" לאורך 6 ק"מ מבריכות הדגים אל הטפליין. תתבצענה 3 בריכות ביניים עם 2 תחנות שאיבה, משם יזרמו המים לבריכת 450 וישתלבו עם מי שמיר. עלות חלקנו כ- 25 מלש"ח. הסטטוס כרגע: קבלת היתר בניה למאגר תחתון, בחירת חלופת מסלול הקו, תהליכים סטטוטוריים לבריכות ולתחנות השאיבה. ההישג לו מצפים: גיבוי אספקת מים לצפון הגולן. בטווח הארוך חלופת מים גם לדרום הגולן. כמו כן יבחן פרויקט הידרואלקטרי לאורך הקו.

חזון האנרגיה:

ביצענו עד כה 27 אתרים סולריים בעלות הקמה של כ- 41 מלש"ח. וההכנסה השנתית הצפויה מאלו כ- 7.3 מלש"ח לשנה. פנלים על המים: ביצענו כ- 430 דונם והשנה נשלים עוד 160 דונם. שכר הדירה מאלו כ- 2 מלש"ח בשנה ומן השדות שיותקנו השנה פוטנציאל של שכר דירה כ- 1.2 מלש"ח בשנה כל זה ללא חישוב מכירת חשמל מפנלים על המים.

לקראת עדכון תוכנית אסטרטגית:

המהלכים שתוארו עד כה, הם בחלקם תוצרים של התוכנית האסטרטגית שאושרה לפי חמש שנים. אנו מתכוונים לבנות קומה נוספת לתוכנית האסטרטגית. הכוללת את ביצוע אתגרי הולכת המים הגדולים, התמקצעות והרחבת תחום האנרגיה הירוקה, ובנוסף חיבורים אל קהילות הגולן, חיבור באמצעות תכנון נופי וטיפול במאגרים ובסביבתם.

בהצלחה לעושים במלאכה

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

הקמת בוסטר ב-A5 תחנת
שאיבה בקרה ולוחות חשמל

אנו נמצאים בסוף החורף וברור שעונת הגשמים האחרונה הייתה הגרועה בהיסטוריה של הגולן. כמויות גשם של 35-45% נמדדו ברמת הגולן והזרימה השיטפונות הייתה קרובה ל-0. עוד בטרם התברר מצב הגשמים, בתום עונת ההשקיה בשנה שעברה, התחלנו לשאוב ולמלא את מאגרי הגולן ממקורות חיצוניים העומדים לרשותנו וזאת בהתאם למדיניות ש"כל שנה היא שנת בצורת אלא אם כן יוכח אחרת".

נכון לשנה הנוכחית אין חיבור המאפשר הולכת מים בין דרום הגולן לצפונו. מקור המים החיצוני לדרום הגולן הינו הכנרת ומעיינות חמת גדר, המקורות למילוי מאגרי צפון הגולן הינם קידוחי פזורה (אלוני הבשן), קידוח נס 12 ובעיקר קידוחי שמיר. למרות השאיבה הממושכת מצאי המאגרים נכון להיום הוא כ-40% מהכמות הניתנת לאגירה במאגרים.

לאור המצב החליטה הנהלת מי גולן על מדיניות של בסיס אספקה שיתבסס על ההקצאה הרב שנתית או על הצריכה בשנה קודמת הנמוך מביניהם. גם מימוש כמויות אלה אינו בנמצא וזאת לאור הכמויות שנשאבו מהכנרת ולאור רצון של הגליל לעשות שימוש במי שמיר.

הנהלת מי גולן החליטה לנסות ולמזער נזקים ע"י "קניית" מים מהמשקים ובכך לנסות להפנות את המחסור לגידולים שהרווחיות בהם קטנה יותר.

את הפיצוי בגין הורדת כמויות המים למשקים שהסכימו ל"וותר" יישאו כלל המשתמשים דרך מחיר המים.

נכון להיום נראה שאחרי הוויתור מרצון של המשקים, במאמץ משותף של כל הגורמים, נוכל לעמוד ביעד של אספקת שנה קודמת או הקצאת רב שנתית הנמוך מביניהם.

עמידה ביעד זה תהיה קשה ותחייב בקרה ברמה חודשית. לא תתאפשר חריגה מהכמות שהוקצתה השנה לכל משק.

תמונת המצב באזורים הקרובים קשה גם היא. ברכת רם מקור המים לדרוזים והיסטורית גם למשקי צפון הגולן מלאה רק ב-1.6 מלמ"ק מתוך פוטנציאל של 6 מלמ"ק. בגליל המעיינות מתייבשים, נרשמים שיאים שליליים של זרימות בנחלים ובירדן, וצפוי ייבוש של כל גידולי השדה.

פעולות נוספות לשנה הנוכחית:

בימים הקרובים אנו מתחילים הנחת קו והקמת תחנת שאיבה מבוססת גנרטור דיזל שיחבר את מי מאגר בוטמיה באזור תל פארס.

תוך כחודש בוצעה הקמת "בוסטר" בקידוחי שמיר, בוסטר שמגדיל את התפוקה מהקידוחים בצפון הגולן. (יישר כח לצוות מי גולן). לוחצים על מקורות למצות את יכולת השאיבה מהכנרת וחמת גדר.

בימים הקרובים יונח קו המחבר את הכינרת לאזור הבטיחה/משושים ובכך יבטיח את אספקת המים לכל האזור.

לטווח היותר רחוק

בימים הקרובים מתחילים להניח קו שיחבר מאגר שעבניה בדרום הגולן לקו הטפליין בצפון הגולן קו שיחבר את צפון הגולן לכינרת. מקדמים את התוכנית של חיבור מי הדן לצפון הגולן.

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

דו"ח מנכ"ל (המשך)

תיקון לחוק המים כפי שהתקבל בתחילת אפריל 2025

תיקון 27 הביא למצב בו מחירי המים באזורים מסוימים בארץ הביא להפסקת הגידולים החקלאיים כתוצאה מחוסר כדאיות.

התיקון שעבר בכנסת בתחילת אפריל 2025 מנסה לתקן את המצב.

עיקרי החוק והמשמעות לגולן:

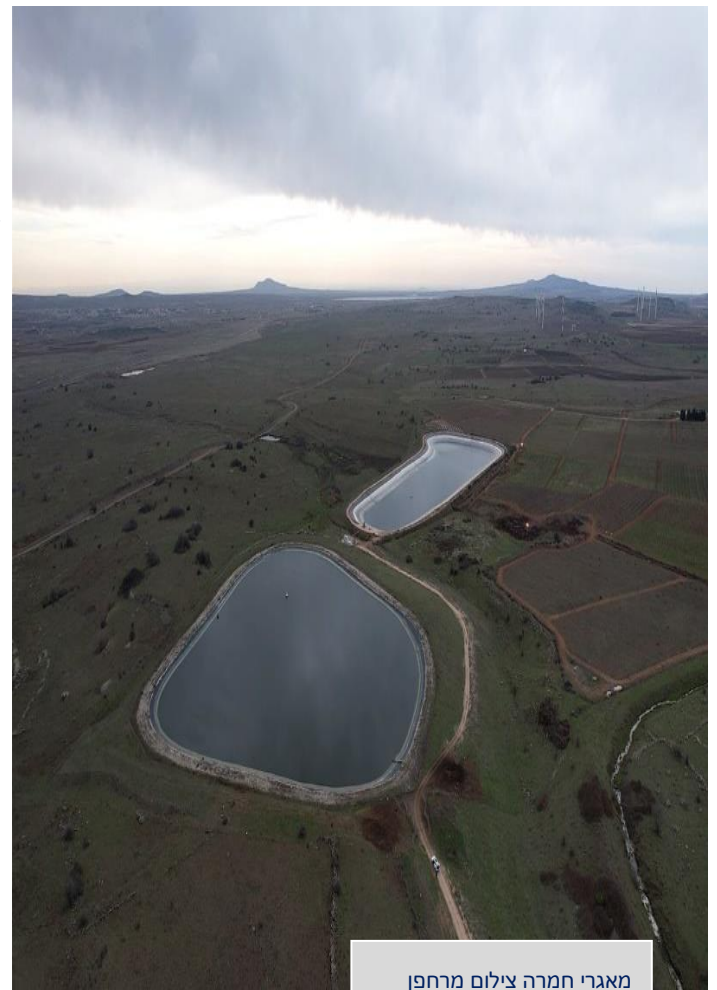
החוק מקבע את העיקרון של "המזהם משלם" בנוגע לקולחין. מכיר בכך שהחקלאות היא הפתרון לקולחין, מונעת טיפול יקר הנדרש לשפיכת מי קולחין לים ולכן לא צריכה לשאת בעלות הטיפול.

בעיקר הוזל מחיר השפד"ן שמספק מי קולחין מגוש דן לדרום הארץ.

הוחלט על תקציב ל-5 שנים בהשתתפות קק"ל לטיפול בקולחין. בעיקר אגירה והולכה לאזורים נוספים.

הוכר העיקרון שאזורים להם אין חלופה של מי קולחין לחקלאות (בדומה לרמת הגולן), ישלמו מחיר מופחת למים שפירים. עוד הוכר בכך שאזורים הנשענים על מי שיטפונות ומי כנרת ייהנו מהנחה נוספת על המים. מחיר המים השפירים ישתנה בהתאם להיצע הקולחין. ככל שכמות הקולחין שתעמוד לרשות האזור תעלה מחיר המים השפירים יעלה.

עבור מי גולן שמפיקה את רוב המים בעצמה והעלויות המוכרות הינם גבוהות ממילא, ההוזלה במחיר המים לא תהיה משמעותית בעיקר בשנה כמו השנה. בשלב זה הוסר האיום שהיה על מחיר המים כתוצאה מ"דוח שמרת" על פיו היה צפוי מחיר המים לעלות ומי גולן הייתה צפויה לשלם סכומים משמעותיים כדמי מים.

מאגרי חמרה צילום מרחפן

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

עונת החורף 2024/5 מאחורינו והגשמים שיחלנו להם לא הגיעו. גם הניסים שציפינו להם עם תחילת האביב לא הביאו בשורות והתמונה הולכת ונהיית ברורה - שנה 2025 היא הבצורת הקשה ביותר שהגולן ידע. על מנת לצלוח את המשבר נעשות 2 פעולות במקביל:

1. **צמצום הצריכות** - לאחר מספר שנים ברוכות, שבהם לחקלאים ניתנה האפשרות לצריכה מעבר להקצאת הבסיס. השנה לא תתאפשר חריגה מעבר לצריכה ומעבר לכך, לא תתאפשר צריכה מעבר לצריכה אשתקד. אם ההקצאה לא נוצלה (בשנה כזו לא לא הזמן להגדיל צריכות). בנוסף, הוצע ליישובים ויתור מרצון על הקצאה תוך מתן פיצוי.
2. **הוספת מקורות** - אנחנו מנסים למצוא מקורות מים "מן הגורן ומן היקב". לא מזלזלים בשום טיפת מים.

לגבי סעיף 1, כבר פורטו הדברים במכתבים שנשלחו ליישובים, בפגישות היערכות ובכנס חקלאים. לגבי סעיף 2 הדברים פחות ידועים ואפרט על שתי עבודות שנעשות ממש בימים אלו.

מאגר בוטמיה

מאגר בוטמיה נמצא מדרום לתל פארס ונפחו כ- 300,000 מ"ק. במעלה המאגר ישנן מספר נביעות פעילות שמזינות אותו לכל אורך השנה והמאגר כעת מלא בכ- 220,000 מ"ק. בעבר, סיפק המאגר את המים לשטחי תל פארס אך עם השנים ובגלל שהשאיבה התבצעה ע"י שימוש בדיזל גנרטור הופסק השימוש במאגר. לכן, המאגר הוזרם בתעלה ובסוף התנקז למאגר בני ישראל תוך הפסדים ניכרים בגלל חילחול טבעי בדרך. כעת, הוחלט לבצע פעולות מהירות על מנת להשמיש את המערכת - בימים אלו משופץ קו המים שלא היה פעיל במשך שנים רבות, מותקנת משאבה ולוח חשמל וקיבלנו את אישור מקורות לשימוש בבריכת תל פארס שתחובר למערכת. אנו מקווים לסיים בשבועיים הקרובים את המלאכה ולבצע "טסט" ראשוני למערכת.

בוסטר בקידוחי שמיר

מי שמיר זורמים בצורה ארטזית (מלחץ המצוי באקוויפר) לברכה +270 וכעת ספיקת כל 3 הקידוחים היא כ-920 מ"ק"ש. כשהקידוחים זורמים לגליל, הלחץ הנגדי בקידוח נמוך בכ- 4 bar לעומת הלחץ בזרימה לגולן משום שהטופוגרפיה מראשי הקידוחים היא בירידה ולאור זאת ספיקת הקידוחים עולה בכ- 20%. על מנת להגדיל את כמות המים המוזרמים מהקידוחים לגולן, הותקנו בפעולת בזק 2 יחידות שאיבה סמוך לקידוחים בצומת המרכזת את כל 3 הקידוחים (המכונה A5). מטרתם "לפצות" על הפרש הגובה בין זרימת הקידוחים לגולן (לבריכה +270) ולגליל. היעד לבסוף הוא להעביר את ספיקת הקידוחים לגליל להזרמה לכיוון הגולן. בכך,

"להרוויח" כ- 200 מ"ק"ש נוספים. בימים הקרובים העבודה תסתיים ונוכל לדעת האם אכן תגובת הקידוחים לשינוי תהיה חיובית כפי שאנחנו מייחלים.

אגודת מים שיתופית חקלאית
לתשוקי רמת הנגל דו"מ

שנת 2025 הינה שנה קיצונית במיעוט הגשמים. האתגר הגדול הוא "איך עוברים בשלום עונה שכזו".

בכדי להבין מה עומד בפנינו לפניכם מספר תובנות.

עובדות בסיסיות: עץ בפריחה שופעת, בזמן הפריחה, מנדף מים כמו עץ עם עלוה מלאה. כמות המים הנאגרת בחתך הקרקע, הינה שוות ערך ל-100 עד 300 קוב/דונם (תלוי במבנה הקרקע), שיכולים להיות מנוצלים ע"י העץ. השנה האוגר הזה הרבה יותר קטן. גם בחלקות המושקות בטפטוף, יש מערכת שורשים פעילה במרכז השורה, שיכולה לנצל את המים האגורים שם, במידה ומים אלו לא ינוצלו ע"י העשבים. אין טעם היגיון לקצץ לכל המטע במידה שווה. השנה - החלק האחד של המטע יקבל רק מנת מים להישרדות (או יעקר) לטובת החלק השני של המטע שיניב ויפרנס. את ההחלטות הקשות, יש לעשות לפני שפותחים את הברז. פרי קטן יפדה מחיר קטן, ויש להגיע לפרי איכותי.

נלקח מויקיפדיה

באופן מעשי בממשק ההשקיה השנה צריכים לחלק את המטע לכמה קטגוריות:

א. חלקות שאינן תורמות, יש לחתוך ללא רחמים חלקות אלו מהוות כ- 10%-20% מהמטע.

ב. חלקות לשימור במנת הישרדות כדי שבשנה הבאה יהיו חלק מהמטע המניב. יש להתחיל ההשקיה מאוחר ככל האפשר. מנת המים תינתן פעם אחת בשבוע לשטיפת הקרקע.

יש לצמצם את נפח העץ ולהשאירו ללא פירות שגם כך לא יהיו בעלי ערך כלכלי. משטר השקיה שכזה יעודד מאוד פעילות של מזיקי שלד, יש לרסס באופן תכוף.

ג. החלקות אשר יפרנסו אותנו בשנת הבצורת. יש להשקות במנה המיטבית. לדלל את הפרי מוקדם ככל האפשר. לאחר הקטיף אפשר לחסוך מעט מים.

ד. מטעים צעירים. אפשר לצמצם את המונה בכ-30% מהמנה הרגילה.

עוד מספר תובנות: יש להדביר את כל העשבייה בין ובתוך השורה. יש לצמצם באופן ניכר את נפח העץ ולמנוע ככל האפשר פריחה (היכן שהדבר ניתן). טיפולים קיציים להסרת עליה וענפים מיותרים, תורמים לחיסכון במים. בשנת בצורת אנחנו חשופים לבעיית המלחה. כדאי לעקוב ולבצע שטיפות במידת הצורך. בשנה שכזו צריך להשתמש בדשנים מעוטי כלור כדי למנוע המלחה.

אגודת חים וניחופים חקלאיים

חברנו יאיר גולן הציג את העשייה החקלאית, המחקרית והארגונית החל מיום הקמת היחידה לחדשנות ולחקלאות. במפגש עם ועד הנהלת מי גולן, האגודה התומכת בפעילות היחידה בהיקף של 2 אגורות לכל מ"ק מים נמכר. הדגיש יאיר את הקשר הרציף והטוב של היחידה עם מי גולן, מכון שמיר והמועצה האזורית. חברי ועד הנהלת מי גולן הביעו את תודתם ליאיר ולצוות היחידה על יצירת "יש מאין", על בניית יחידה יעילה ויזמית, על פיתוח מרשים, ועל קשר הדוק עם החקלאים. לאור הודעתו של יאיר על העברת מקל ותהליך בחירת מחליף לניהול היחידה, הוצעו מספר הצעות כיצד לדייק את הפעילות ולהרחיב את העשייה לטובת חקלאי הגולן. יישר כוח ליאיר גולן ותודה על עשייה מבורכת.

עגבניות חוות יישום אבני איתן

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

פינה של טבע

גלעד פלאי

בית ספר שדה קשת יונתן

גם צפור מצאה בית ?

הגולן היפה שלנו חווה מצוקה קשה מאד, בצורת! איך מתמודדים עם צרה שכזו? בעיה.

לפני שנים רבות בכדי לפתח את חקלאות הגולן נהגה רעיון המאגרים; נתפוס חלק משטיפונות החורף, בחלקים הגבוהים של הגולן ובמהלך העונה החקלאית נספק מהם מים לחקלאות, בעיקר למטעים ולכרמים.

ההשפעה של פיתוח המאגרים השפיעה לא רק עלינו חקלאי הגולן, היא השפיעה מאד על החי והצומח בגולן.

בגדות המאגרים ובתוך המים

התחילו לגדול צמחי מים וגדה. המים מהווים גם מוקד משיכה משמעותי מאד לעופות מים. בנדידה יש עופות שלנים בלילה במאגר, שמגן עליהם מפני טורפים. במים ובגדות המאגר יש להם מזון. המאגרים הפכו ליעד מבוקש הן לעופות הנודדים והן לעופות שמחפשים בית ומקום קיבון לגדל את הדור הבא. חכמי ישראל שהיו בקיאים גם בטבע ובחקלאות דימו את תכונות החיות והביאו אותם כדוגמא לחיקוי: צניעות מחתול, חריצות מנמלה... וכו'.

במחקר המודרני אנחנו יודעים שגם לצומח וגם לחי יש חשיבות לערכים שונים. אחת הדוגמאות היא התייחסות לאמינות. הבטחת וקימת את שהבטחת – אתה אמין.. לא קיימת, סימן שאתה לא אמין. כך גם בנושא המים במאגרים. אם המאגרים יכולים להבטיח מים לאורך כל השנה, אז נקים כאן בית, ובבנה קן. נקווה ונתפלל שנצליח ויהיה לנו מים, ויישאר גם קצת לטבע.

חג אביב שמח!

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

לחשב מסלול חדש - פרידה ותודה לכולם

מיכל שורץ

לקראת חג הפסח הקרב אלינו

נאחל ניחוחות של התחדשות.

שבתוך הימים מלאי הדאגה והציפיה לטוב

נראה את הניסים שעוטפים אותנו.

אלו הן גם מילות פרידה שלי מכם, חקלאי
הגולן, השותפים לעשייה.

במשך כ-35 שנה עבדתי במי גולן, והייתי
בקשר שוטף איתכם.

נתתם אמון בעשייתי ואני שמחתי לראות
כיצד העבודה המשותפת הופכת לחקלאות
משגשגת ומיטיבה לחבל הגולן.

אני מאחלת לכם בהצלחה גדולה בעמלכם.

שגם בשנים שחונות שנקרות בדרכנו,

תצליחו להבחין בנסים הקטנים והגדולים,

ושתדעו שפע של פריחה וצמיחה.

מכל הלב - מיכל שורץ

"מִרְחוֹק כָּל דָּבָר נִרְאָה נֶס

אָבֵל מִקְרוֹב גַּם נֶס לֹא נִרְאָה כָּן.

אֲפֹלוּ מִי נִשְׁעָר בָּיָם-סוּף בְּבִקְיעַת הַיָּם

רָאָה רַק אֶת הַגֶּב הַמְזִיעַ שֶׁל הַהוֹלֵךְ לְפָנָיו

וְאֶת נוֹעַ יְרֵכָיו הַגְּדוֹלוֹת

ולכל היותר, במבט חטוף לצד

דגים בשלל צבעים בתוך חומת המים"

יהודה עמיחי